

ỦY BAN NHÂN DÂN HUYỆN BA VÌ
TRƯỜNG TIỂU HỌC VẬT LẠI

SÁNG KIẾN KINH NGHIỆM

MỘT SỐ BIỆN PHÁP GIÚP TĂNG CƯỜNG KHẢ NĂNG VẼ
TRANH CHO HỌC SINH LỚP 1

Tên tác giả : Nguyễn Đại Thành

Đơn vị công tác : Trường TH Vật Lại

Chức vụ : Giáo viên

Năm 2024

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

ĐƠN YÊU CẦU CÔNG NHẬN SÁNG KIẾN

Kính gửi: Hội đồng sáng kiến cấp cơ sở

Số TT	Họ và tên	Ngày tháng năm sinh	Nơi công tác (hoặc nơi thường trú)	Chức danh	Trình độ chuyên môn	Tên sáng kiến
1	Nguyễn Đại Thành	09/08/1987	Trường tiểu học Vật Lại	Giáo viên	Đại học	<i>Một số biện pháp giúp tăng cường khả năng vẽ tranh cho học sinh lớp 1”.</i>

- Lĩnh vực áp dụng sáng kiến: Môn Mỹ thuật lớp 1
- Ngày sáng kiến được áp dụng lần đầu : Tháng 9 năm 2003 tại trường tiểu học Vật Lại
- Mô tả bản chất của sáng kiến:- Vẽ tranh là một phân môn đòi hỏi học sinh tập trung nghiên cứu quan sát tư duy do đó để dạy tốt môn mỹ thuật ở tiểu học, giáo viên cần hướng dẫn, truyền tải cho học sinh những khái niệm mỹ thuật hết sức cụ thể, đơn giản và dễ hiểu. Kết hợp lời giảng với ví dụ, chứng minh thực tế để học sinh thấy ngay và nhận biết rõ ràng về đường nét, hình khối, màu sắc.
- Sáng kiến đưa ra các giải pháp giúp học sinh tăng cường khả năng vẽ tranh bằng một số biện pháp:
 - Giải pháp 1: Nghiên cứu tâm lý học sinh.
 - Giải pháp 2: Chuẩn bị đồ dùng dạy học
 - Giải pháp 3: Hướng dẫn khám phá nội dung chủ đề.
 - Giải pháp 4: Hướng dẫn học sinh cách vẽ tranh.
- Các điều kiện cần thiết để áp dụng sáng kiến: Học sinh lớp 1a, 1b, 1c, 1d, 1e, 1g, 1h.
- Đánh giá lợi ích thu được hoặc dự kiến có thể thu được do áp dụng sáng kiến theo ý kiến của tác giả: Học sinh lớp một say sưa, hứng thú vẽ cho nên tiết

học vẽ trở nên thoải mái, nhẹ nhàng . Các em tự tin hơn khi vẽ hình trong bài vẽ, tạo được những bức tranh ngộ nghĩnh mang hiệu quả bất ngờ, đẹp mắt.

- Từ những kết quả đạt được và áp dụng thành công với học sinh khối lớp 1, đây cũng là nguồn động viên khích lệ bản thân hoàn thành tốt nhiệm vụ, cũng như áp dụng nhiều phương pháp một cách nhuần nhuyễn để phục vụ cho việc dạy - học môn Mỹ thuật ngày một tốt hơn.

Tôi xin cam kết không sao chép hoặc vi phạm bản quyền, các giải pháp đã triển khai thực hiện và minh chứng về sự tiến bộ của học sinh là trung thực.

Vật Lại, ngày 10 tháng 05 năm 2024

Người yêu cầu

Nguyễn Đại Thành

MỤC LỤC

PHẦN I: MỞ ĐẦU.....	1
1. Lí do chọn đề tài.....	1
2. Mục đích nghiên cứu.....	3
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	3
4. Thời gian nghiên cứu.....	3
5. Phương pháp nghiên cứu.....	3
PHẦN II: NỘI DUNG SÁNG KIẾN KINH NGHIỆM	3
1. Cơ sở lý luận	3
2. Tính thực tiễn của đề tài.....	4
3. NỘI DUNG GIẢI PHÁP.....	6
3.1. Giải pháp 1: Nghiên cứu tâm lý học sinh.....	6
3.2. Giải pháp 2: Chuẩn bị đồ dùng dạy học.....	8
3.3. Giải pháp 3: Hướng dẫn khám phá nội dung chủ đề.....	9
3.4. Giải pháp 4: Hướng dẫn học sinh cách vẽ tranh.....	10
4. KẾT QUẢ ĐẠT ĐƯỢC.....	13
4.1. Kết quả trước khi áp dụng các giải pháp.....	13
4.2. Kết quả sau khi áp dụng dụng các giải pháp.....	13
5. TÍNH MỚI CỦA BIỆN PHÁP.....	14
PHẦN III: KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	15
1. Kết luận.....	15
2. Kiến nghị.....	15

PHẦN I: ĐẶT VẤN ĐỀ

1. LÝ DO CHỌN ĐỀ TÀI

Mĩ thuật là môn học có tính chất năng khiếu nghệ thuật, nhằm giáo dục tính thẩm mĩ cho học sinh và hình thành một trong những yếu tố cơ bản của giáo dục tính thẩm mĩ. Để góp phần nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện, môn Mĩ thuật đã chính thức đưa vào giảng dạy trong trường phổ thông và là một trong các môn học bắt buộc ở trường Tiểu học. Mục tiêu của môn Mĩ thuật trong trường tiểu học là:

* Mục tiêu dạy-học mĩ thuật ở trường tiểu học

- Giáo dục thẩm mĩ, tạo điều kiện cho học sinh tiếp xúc làm quen, cảm nhận được vẻ đẹp của thiên nhiên, của đời sống và của các sản phẩm mĩ thuật.
- Cung cấp cho học sinh những hiểu biết ban đầu về môn mĩ thuật, hình thành và củng cố các kĩ năng cần thiết để học sinh hoàn thành bài tập trong chương trình.
- Bồi dưỡng năng lực quan sát, phân tích, phát triển trí tuệ, phát huy trí tưởng tượng, sáng tạo, góp phần hình thành nhân cách người lao động mới.
- Phát hiện và bồi dưỡng năng khiếu mĩ thuật của học sinh.

* Nhiệm vụ dạy-học mĩ thuật ở trường tiểu học

- Giáo dục thẩm mĩ là chính.
- Giúp học sinh tiếp xúc, làm quen, cảm nhận, thưởng thức và bằng kiến thức, kinh nghiệm của bản thân thể hiện cái hay, cái đẹp trong thiên nhiên, trong cuộc sống. Bước đầu hiểu cái đẹp và tạo ra cái đẹp theo khả năng và cảm nhận riêng của chính mình, đồng thời vận dụng những hiểu biết về cái đẹp vào sinh hoạt, học tập hàng ngày.
- Góp phần tạo dựng môi trường thẩm mĩ cho xã hội.
- Lấy giáo dục thẩm mĩ cho học sinh làm nhiệm vụ chủ yếu.
- Lấy người học làm trung tâm.
- Khuyến khích sự tương tác
- Kích thích tư duy sáng tạo
- Kích thích phát triển nhận thức thông qua hoạt động thực tế.
- Giúp học sinh tiểu học thêm yêu thích môn học thông qua các hoạt động học tập.
- Giúp học sinh phát huy được trí tưởng tượng, sáng tạo, khả năng tư duy, rèn luyện cho các em có khả năng biểu đạt, phân tích và tăng cường kỹ năng giao tiếp.
- Rèn cho học sinh có thói quen học tập chủ động, thoải mái, nhẹ nhàng nhưng vẫn đảm bảo kỷ luật lớp học.

- Giúp học sinh hình thành và phát triển các năng lực:
 - + Năng lực trải nghiệm: Cho các em được làm việc với những chủ đề liên quan đến kinh nghiệm đã có của bản thân.
 - + Năng lực kỹ năng và kỹ thuật thông qua các hoạt động : Vẽ cùng nhau, chân dung biểu đạt, vẽ theo nhạc, tạo hình từ vật tìm được, nặn hoặc uốn tạo dáng, xây dựng cốt truyện(xây dựng bối cảnh câu chuyện).
 - + Năng lực biểu đạt: Có nghĩa là học sinh ứng dụng ngôn ngữ mỹ thuật để diễn đạt sự trải nghiệm và thái độ của bản thân.
 - + Năng lực phân tích và trình bày: Thông qua các hoạt động trình bày về tác phẩm của mình, tham gia giải thích, phân tích, nhận xét về nghệ thuật, kỹ thuật thể hiện tác phẩm.
 - + Năng lực giao tiếp và đánh giá: Học sinh tham gia giao tiếp, thảo luận và đánh giá tất cả các hoạt động trong tiết Mỹ thuật, đánh giá những gì đã làm được, có như mong muốn hay không?... Vì vậy, muốn giáo dục cái đẹp để các em tiếp nhận và cảm thụ được một cách đầy đủ, biến nó thành những giá trị thẩm mỹ thực sự cho bản thân thì việc giáo dục thẩm mỹ nói chung và rèn luyện kỹ năng vẽ tranh cho học sinh đặt ra phải được giải quyết tốt ở những năm học đầu bậc tiểu học.
- Vẽ tranh là một phân môn đòi hỏi học sinh tập trung nghiên cứu quan sát tư duy do đó để dạy tốt môn mỹ thuật ở tiểu học, giáo viên cần hướng dẫn, truyền tải cho học sinh những khái niệm mỹ thuật hết sức cụ thể, đơn giản và dễ hiểu. Kết hợp lời giảng với ví dụ, chứng minh thực tế để học sinh thấy ngay và nhận biết rõ ràng về đường nét, hình khối, màu sắc.
- Các em mới bước chân vào lớp 1, được làm quen với môn Mỹ thuật do cách tư duy tưởng tượng của trẻ vẫn còn tản mạn, ít có tổ chức, hình ảnh của tưởng tượng còn đơn giản hay thay đổi, chưa bền vững, chỉ một số ít học sinh vào lớp 1 có ý thức và năng khiếu vẽ. Đa số học sinh lớp 1 ngỡ chưa làm quen được với cách học của bậc tiểu học - các em vẽ hình vẽ nhỏ, hay tẩy xóa không tự tin khi vẽ hình, tạo bố cục trống trải không đẹp mắt dẫn đến khó vẽ màu, khó biểu đạt nội dung đề tài.
- Nhiều em lại lúng túng không tìm được cách thể hiện bài vẽ thoải mái dẫn đến nhiều bài vẽ hình vẽ đẹp song lại quá bé không phù hợp tờ giấy hoặc tâm lý sợ vẽ không đúng với thực tế.
- Ví dụ: Khi vẽ hình con vật, chúng muốn là phải thật giống, nếu vẽ sai sợ cô giáo chê, hoặc khi vẽ người: Trẻ vẽ người có đầu to, chân tay bé, khi bị bạn chê vội tẩy xóa ngay.
- Vậy để giúp học sinh, nhất là học sinh lớp 1 ngay từ ngày đầu cấp học đã có thiện cảm với môn Mỹ thuật, được vẽ được hoạt động phù hợp sinh lý trẻ -

tôi muốn đưa ra một cách làm mà theo tôi là đạt hiệu quả, giúp trẻ vẽ hình tự tin, thoải mái, sắp xếp hình hợp khuôn khổ giấy vẽ.

- Xuất phát từ những lí do nêu trên tôi đã lựa chọn sáng kiến “ **Một số biện pháp giúp tăng cường khả năng vẽ tranh cho học sinh lớp 1**”.

2. MỤC ĐÍCH NGHIÊN CỨU

Đề tài đưa ra một số giải pháp đi sâu nghiên cứu vẽ tranh giúp học sinh lớp 1 nắm bắt và thực hiện vẽ tranh tốt hơn. Nhưng vẫn đáp ứng được tính thẩm mỹ, tính sáng tạo, sự hài hoà không làm mất đi sự hồn nhiên trong các tác phẩm tạo hình của các em, từ đó nâng cao hiệu quả của việc giáo dục thẩm mỹ nhằm phát triển và giáo dục toàn diện cho các em.

3. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHẠM VI NGHIÊN CỨU

- Một số biện pháp giúp tăng cường khả năng, vẽ tranh cho học sinh lớp 1,

- Học sinh khối 1 Trường Tiểu học Vật Lại – Xã Vật Lại – Huyện Ba Vì – Thành phố Hà Nội

4. THỜI GIAN NGHIÊN CỨU

- Năm học 2023 - 2024

5. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

* Các phương pháp cơ bản được sử dụng vào nghiên cứu đề tài bao gồm:

- Suru tầm tài liệu có liên quan
- Phương pháp quan sát - Phương pháp thực nghiệm
- Phương pháp khảo sát thực tiễn - Phương pháp phân tích, tổng hợp
- Phương pháp vấn đáp, gợi mở

PHẦN II: NỘI DUNG SÁNG KIẾN KINH NGHIỆM

1. CƠ SỞ LÝ LUẬN

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng nói:

*Trẻ em như búp trên cành
Biết ăn ngủ, biết học hành là ngoan.*

Trẻ em được ví như mầm non tương lai của đất nước, cần được chăm sóc và học tập. Bác rất yêu thương và quan tâm đến thanh thiếu niên đặc biệt là các em nhi đồng. Câu nói của Bác chứa đựng tất cả tình yêu thương, sự chăm lo của Bác dành cho các em.

Trẻ em là tương lai của nhân loại, của mỗi dân tộc, mỗi cộng đồng, liên quan chặt chẽ tới những thế hệ kế thừa và tiếp nối. Vì vậy, nâng cao chăm sóc và giáo dục trẻ em là trách nhiệm của toàn xã hội. Việc chăm sóc giáo dục trẻ em phải bắt đầu ngay từ rất sớm và phù hợp với từng độ tuổi. Việc phát triển

thẩm mỹ cho trẻ em là một yếu tố quan trọng trong chương trình giáo dục tiểu học, giúp trẻ em phát triển một cách toàn diện hài hoà.

Danh họa Picasso có câu nói rất nổi tiếng: “Tôi mất bốn năm để vẽ được như Raphael, nhưng mất cả cuộc đời để vẽ như đứa trẻ”. Mĩ thuật là một bộ môn đòi hỏi tính kiên trì, khéo léo cũng như năng khiếu. Vì vậy, đối với những học sinh không có năng khiếu thường tỏ ra ít hứng thú và nhanh bỏ cuộc. Chính vì những đặc điểm riêng biệt ấy người giáo viên phải nắm vững các nguyên tắc tạo hình, biết hướng dẫn học sinh tạo ra sản phẩm mà không gò bó các em. Làm sao để các em cảm nhận việc hoàn thành sản phẩm không có gì là quá khó với khả năng của mình, các em sáng tạo theo ý tưởng của chính bản thân mà không rập khuôn máy móc theo cô, không mất đi sự hồn nhiên của tác phẩm cái mà người lớn không có được.

Picasso cũng nêu ra nhận định “Càng vững về kỹ thuật, càng nên đơn giản về kỹ thuật”. Nghĩa là, vẽ hình càng đơn giản hình càng đẹp, người xem dễ cảm nhận mà vẫn không thiếu đi tính sáng tạo, tính thẩm mỹ. Cái quan trọng ở đây là đối tượng được truyền đạt là học sinh lớp 1, cho nên kỹ năng vẽ hình càng đơn giản thì học sinh càng dễ tiếp thu và nắm bắt, sau khi nắm bắt được cách tạo hình các em có thể chủ động tạo ra tác phẩm theo cảm nhận của riêng mình bởi vì “Tất cả trẻ con đều là nghệ sĩ”.

Xuất phát từ đặc điểm tâm sinh lí của học sinh lớp 1, đây là giai đoạn chuyển giao giữa cấp học mầm non và tiểu học, tuy nhiên sự vận động của các em vẫn ở mức độ thấp (kỹ năng cầm bút, thao tác cắt, xé dán, nặn còn vụng). Mặt khác vốn ngôn ngữ của các em còn hạn chế, chưa thể diễn đạt nguyện vọng của mình bằng ngôn ngữ mạch lạc. Vì vậy, hoạt động tạo hình chính là một thứ ngôn ngữ riêng để biểu lộ tình cảm, tiếng nói của mình với mọi người xung quanh. Là cơ sở để phát triển thẩm mỹ và bước mở đầu vững chắc cho năng khiếu trong tương lai.

2. TÍNH THỰC TIỄN CỦA ĐỀ TÀI

- Để có được một nền giáo dục phát triển toàn diện thì việc giáo dục thẩm mỹ cho học sinh, tạo điều kiện cho các em tiếp xúc, làm quen và thưởng thức vẻ đẹp của thiên nhiên, của các tác phẩm mĩ thuật, biết cảm nhận cái đẹp của đường nét, mảng hình, đậm nhạt, màu sắc, bố cục...đồng thời phát triển khả năng quan sát, nhận xét, tư duy sáng tạo, hình thành các kỹ năng sống cho học sinh, góp phần phát hiện những học sinh có năng khiếu mĩ thuật, tạo điều kiện cho các em phát triển tài năng của mình. Thông qua việc vẽ tranh, xem tranh để tìm hiểu cái đẹp, cảm nhận cái đẹp mà hình thành cho học sinh thái độ, hành vi thân thiện với môi trường, bảo vệ môi trường.

- Mỹ thuật là môn học giáo dục thẩm mỹ cho học sinh, tạo điều kiện cho các em tiếp xúc, làm quen và thưởng thức vẻ đẹp của thiên nhiên, của các tác phẩm mỹ thuật, biết cảm nhận cái đẹp của đường nét, mảng hình, đậm nhạt, màu sắc, bố cục...đồng thời phát triển khả năng quan sát, nhận xét, tư duy sáng tạo, hình thành các kỹ năng sống cho học sinh, góp phần phát hiện những học sinh có năng khiếu mỹ thuật, tạo điều kiện cho các em phát triển tài năng của mình.

- Là người giáo viên dạy mỹ thuật, tôi luôn mong ước với kiến thức của mình có thể giúp trẻ em, nhất là trẻ em mới vào lớp 1 nhìn nhận và thể hiện cái đẹp thông qua các bài vẽ một cách tự tin.

- Trong chương trình giáo dục phổ thông mới môn Mỹ thuật giúp học sinh bước đầu hình thành, phát triển năng lực mỹ thuật thông qua các hoạt động trải nghiệm; biết thể hiện cảm xúc, trí tưởng tượng về thế giới xung quanh, từ đó hình thành năng lực giao tiếp, hợp tác, giải quyết vấn đề và sáng tạo; bước đầu làm quen, tìm hiểu và cảm nhận vẻ đẹp của sản phẩm, tác phẩm nghệ thuật, hình thành năng lực tự chủ và tự học; góp phần hình thành các phẩm chất yêu nước, nhân ái, chăm chỉ, trung thực, trách nhiệm.

- Vẽ tranh ở lớp 1 là phân môn tạo nên ý thức quan sát để cảm nhận cái đẹp của sự vật hiện tượng, giúp trẻ điều chỉnh cách vẽ hình cho thật đẹp, phù hợp mục tiêu giáo dục của môn mỹ thuật. Giúp học sinh hoàn thành các bài tập theo chương trình và vận dụng những kiến thức ấy vào học tập, sinh hoạt hằng ngày.

- Là một giáo viên dạy mỹ thuật, tôi thấy mình có nhiệm vụ phải truyền thụ lại phần nào cho học sinh, nhất là học sinh lớp 1 vẽ tranh một cách mỹ thuật:

+ Nét vẽ khoáng đạt, tự tin, rất trẻ thơ.

+ Hình vẽ được sắp xếp phù hợp tờ giấy.

- Mục đích làm trẻ yêu thích môn Mỹ thuật, hào hứng khi được học môn Mỹ thuật. Và đây là những kiến thức cơ bản tạo đà để học sinh tiếp tục khám phá và làm chủ cái đẹp trong chương trình mỹ thuật ở các cấp cao hơn, đặc biệt là biết vận dụng cái đẹp vào cuộc sống hằng ngày.

- Phân môn vẽ tranh là điển hình của óc quan sát, ghi nhớ và cảm xúc của người vẽ. Vì thế loại vẽ tranh với nhiều đề tài khác nhau, mỗi đề tài lại có nhiều nội dung và các hình ảnh khác nhau, đó là phân môn mà người vẽ có điều kiện thể hiện các hoạt động trong cuộc sống của con người và phong cảnh thiên nhiên. Bài vẽ tốt là thể hiện được sự quan sát tinh tế ở một góc độ nào đó trong cuộc sống, đối với học sinh lớp 1 là sự quan sát ngộ nghĩnh đáng yêu kết hợp với màu sắc trong sáng vui tươi. Vì vậy giờ học vẽ tranh GV cần gợi ý để học

sinh vận dụng hết khả năng quan sát tinh tế của mình, và GV cần truyền cảm hứng cho HS điều đó sẽ quyết định cho một bài vẽ sinh động với những điều ngộ nghĩnh đáng yêu.

- Nếu GV thực hiện đầy đủ các mục tiêu đề ra thì việc dạy học đạt kết quả cao. Song chúng ta cũng cần chú ý rằng Mĩ thuật nên được tổ chức dưới nhiều hình thức khác nhau: Ngoài những tiết ở trên lớp nên có những tiết tham quan dã ngoại hoặc tổ chức học theo nhóm... nhằm phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động, sáng tạo của học sinh, phù hợp với đặc điểm của từng lớp học, môn học. Bồi dưỡng phương pháp tự học, khả năng làm việc theo nhóm, rèn luyện kỹ năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn, tác động đến tình cảm, đem lại niềm vui, hứng thú học tập cho học sinh”.

3. NỘI DUNG GIẢI PHÁP

3.1. Giải pháp 1 : Nghiên cứu tâm lý học sinh

- Ở học sinh tiểu học nhất là lớp 1 thì các em thường mất tập trung, tri giác của các em mang tính đại thể, ít đi sâu vào chi tiết, tri giác những gì gây ấn tượng mạnh đối với các em hoặc các em tri giác những gì mình thích. Các em có thể nhớ rất nhanh và làm những gì mình thích.

- Trong mỗi tiết học vẽ, ta tạo ra sự hứng thú cho trẻ đối với những đề tài định vẽ, không khí lớp học thoải mái, nhẹ nhàng, sử dụng đồ dùng trực quan hợp lí, ấn tượng, bám sát chủ đề định vẽ. Các mẫu tranh vẽ là tranh của thiếu nhi, nhất là của chính học sinh lớp 1 cho học sinh dễ hiểu dễ tri giác hơn.

Ví dụ: Trong chủ đề 4: Con vật gần gũi. Các em muốn vẽ con gà; giáo viên mô tả lại hình dáng, đặc điểm của con gà thật lôi cuốn, cho các em xem video về con gà, tranh các bạn vẽ con gà đang hoạt động (đang gáy, đang kiếm ăn...) và nêu bằng lời cách vẽ gà: Đầu hình tròn nhỏ, thân hình tròn to, có cái đuôi cong cong, mỏ nhọn và chiếc mào đỏ...

Bài vẽ của bạn Nhật Minh lớp 1 B

- Việc tìm hiểu những đặc điểm tâm lí nói trên rất có lợi cho việc dạy trẻ lớp 1 về những sự vật hiện tượng quanh ta một cách tổng quát, song hồn nhiên theo cảm quan của các em.

- Đồ dùng trực quan đưa ra phải đẹp, phong phú về thể loại (Video, hình ảnh) hoặc vật thật. Mục đích cho học sinh lớp 1 tiếp xúc nhiều với những sự vật hiện tượng sắp được vẽ. Tranh vẽ đẹp của các bạn năm trước được giới thiệu với học sinh sẽ làm cho các em có chuẩn của cái đẹp mà vẽ bài hứng thú hơn.

- Giáo viên dạy Mĩ thuật vẽ thị phạm lên bảng, lên giấy sẽ giúp học sinh nhận biết cách vẽ nhanh hơn, dễ hơn nhiều so với chỉ dạy trên tranh mẫu.

- Trẻ dưới 6 tuổi chủ yếu là vui chơi bước vào lớp 1 với hoạt động học tập môi trường của các em có sự thay đổi.

- Bước vào lớp một các em mới làm quen bạn bè và cô giáo, khó tiếp thu trong khi học, tính kỉ luật chưa cao. Giáo viên dạy Mĩ thuật phải biết điều chỉnh - gây không khí hào hứng trong lớp học, song vẫn giữ được tính kỉ luật, trật tự. Giúp các em tự tin trao đổi ý kiến, giới thiệu và nhận xét bài - Nhưng giáo viên phải nhắc nhở những học sinh mãi chơi, nói chuyện riêng ngoài việc học vẽ.

- Khả năng tư duy và trí tưởng tượng: Lứa tuổi này là lứa tuổi giàu tưởng tượng, tuy nhiên tưởng tượng của các em còn tản mạn, ít có tổ chức. Hình ảnh của tưởng tượng còn đơn giản, hay thay đổi, chưa bền vững, các em phải dựa vào đối tượng cụ thể. Cho nên tranh vẽ của các em còn đơn giản về các hoạt động (của nhân vật), ít chi tiết, bố cục chưa đẹp.

- Do đó người giáo viên dạy Mĩ thuật chú ý tập cho các em kĩ năng vẽ hình đơn giản cô đọng, dạy cách sắp xếp hình ảnh hợp với khuôn khổ giấy vẽ qua nhiều tiết học.

- Người giáo viên dạy Mĩ thuật phải biết cách khai thác óc tưởng tượng phong phú của trẻ phục vụ cho việc biểu hiện hình vẽ trong bài vẽ tranh. Có thể dùng phương pháp hỏi đáp, kể chuyện, so sánh để bật ra đặc điểm của bức tranh định vẽ.

- Ví dụ ở “chủ đề 3: Ngôi nhà và những hình khối quen thuộc” Giáo viên hỏi học sinh: Đi ngoài phố, con nhìn thấy những ngôi nhà giống hay khác nhau - mô tả cụ thể?.... Cô kể lại ngôi nhà của mình có đặc điểm nào đó. Cô hỏi một vài học sinh về ngôi nhà của mình. So sánh nhà ở nông thôn và thành phố có điểm gì giống và khác nhau.

- GV giới thiệu hình ảnh các ngôi nhà trong SHS và do GV chuẩn bị, nêu câu hỏi gợi ý HS quan sát, phát hiện các bộ phận bên ngoài ngôi nhà:

- Ngôi nhà có mấy tầng?

- Bên ngoài ngôi nhà có các bộ phận nào?

- GV giới thiệu ngôi nhà ở những vùng miền khác nhau như nhà đồng bằng, miền núi yêu cầu học sinh quan sát và mô tả hình dáng khác nhau của nhà mái bằng, mái chèo và các ô cửa sổ...

+ GV củng cố các ý kiến của học sinh và chốt ý. Ngôi nhà có hình dạng khác nhau, mái chèo, nhà mái bằng và các ô cửa cũng khác nhau, vậy chúng ta làm quen một số hình thường gặp từ những hình quen thuộc.

Bài vẽ của bạn Huyền My lớp 1A

- Bậc học tiểu học là bậc học nền tảng cho những bậc học sau này. Vì vậy, giáo viên dạy Mỹ thuật phải lựa chọn phương pháp dạy học tối ưu, phù hợp với nội dung từng bài vẽ tranh (Cũng như các phân môn vẽ khác). Hướng dẫn các em tích cực suy nghĩ để hình thành kiến thức về Mỹ thuật, khuyến khích học sinh chủ động, tự tin khi vẽ bài. Người giáo viên có vai trò hướng dẫn giúp đỡ chứ không áp đặt, làm thay các em.

- Nắm vững đặc điểm tâm sinh lí của học sinh tiểu học, cụ thể là học sinh lớp 1, giúp cho giáo viên dạy vẽ như bản thân tôi rất tự tin trong việc nghiên cứu hướng dẫn cho các em cách vẽ hình tự tin, tạo bố cục thuận mắt trong các bài vẽ tranh.

3.2. Giải pháp 2: Chuẩn bị đồ dùng dạy học:

- Đối với phân môn vẽ tranh, đòi hỏi học sinh phải tư duy, và có trí tưởng tượng cao. Những điều diễn giải bằng lời nói nhiều khi mơ hồ, trừu tượng học sinh khó nắm bắt. Phải bằng hình ảnh, bằng trực quan cụ thể, sinh động mới giúp cho các em tiếp thu tốt bài học. Qua đồ dùng học tập những tranh, ảnh, hình vẽ minh họa đẹp, học sinh nắm vững và hiểu rõ hơn các khái niệm, các kiến thức cơ bản mà giáo viên cần truyền đạt. Từ đó giúp các em hiểu về đề tài, hình dung ra đề tài, chọn chủ đề, bố cục, cách xây dựng hình tượng, cách vẽ màu...

+ Trong quá trình giảng dạy, bản thân tôi đã chuẩn bị như sau:

- Các chất liệu để tạo nét trên bức tranh: chì, chì màu, sáp màu, dạ màu, bột màu, sơn dầu, sơn mài, màu wats...

- Chuẩn bị hình ảnh nhân vật, cây cối, nhà cửa, hoa lá ... trên bìa cứng có dán nam châm .

Ví Dụ: bài 16 : Ngôi trường em yêu . Cho học sinh tham gia trò chơi “ xếp hình tạo thành bức tranh”. Học sinh sẽ chọn nguyên liệu là những hình ảnh ảnh nhân vật, cây cối, nhà cửa, hoa lá.... Sắp xếp vào bảng đã chuẩn bị hình nền sẵn để tạo thành 1 bức tranh hoàn chỉnh. Để từ đó giúp học sinh hình thành được tư duy chọn hình ảnh phù hợp , cách sắp xếp bố cục của bức tranh hợp lý, cân đối và tăng hứng thú cho tiết dạy đạt hiệu quả.

- Tranh minh hoạ về đề tài sẽ vẽ cần có các tranh khác nhau về cách vẽ, về bố cục, hình - tượng và màu sắc.

- Tranh của học sinh cũ để các em có cái nhìn phù hợp với lứa tuổi, để động viên khích lệ các em vẽ đẹp hơn.

- Phác hình minh hoạ các bước vẽ tranh, bố cục các hình mảng, phác hình tượng, vẽ chi tiết và vẽ màu.

- Nghiên cứu kĩ nội dung bài dạy, chuẩn bị thường xuyên tranh, ảnh, video, bài vẽ... để đảm bảo tốt cho giờ dạy. Trong quá trình hướng dẫn học sinh thực hành vẽ tranh, điều quan trọng nhất là phải cho học sinh chuẩn bị trước nội dung đề tài của bài, sưu tầm các bài của các bạn, quan sát trong thực tế. Cần tập luyện cho các em quan sát từ bao quát đến chi tiết cảnh vật trong thực tế, để làm nền tảng trong quá trình tìm chọn nội dung đề tài.

3.3. Giải pháp 3: Hướng dẫn khám phá nội dung chủ đề:

- Đây là bước rất quan trọng, vì khi học sinh nắm được nội dung đề tài thì các em mới có khả năng nắm được cách tiến hành khi giáo viên hướng dẫn cách vẽ và thể hiện được tốt bài vẽ của mình.

- Mỗi đề tài có nhiều chủ đề khác nhau, có hiểu được nội dung chủ đề, học sinh mới nhớ lại, mới tưởng tượng được những hình ảnh có liên quan đến nội dung bài vẽ. Cần chuẩn bị các tranh ảnh có liên quan đến nội dung đề tài và hệ thống câu hỏi có tác dụng dẫn dắt các em từ tổng thể đến chi tiết.

- Hệ thống câu hỏi để các em khám phá:

Bức tranh diễn tả cái gì?

Hình ảnh trong tranh được vẽ như thế nào?

Em hãy nêu những hình ảnh có trong bức tranh?

Em hãy cho biết nhân vật trong tranh đang làm gì? Em hãy kể tên màu được vẽ trong tranh?

Màu sắc nào được vẽ nhiều nhất (màu chủ đạo)?

Đây là hình ảnh chính, hình ảnh phụ.

- Ở phần này tôi thường sử dụng phương pháp trực quan kết hợp phương pháp vấn đáp - gợi mở giúp học sinh liên hệ thực tế, dẫn dắt khơi gợi trí tưởng tượng của học sinh. Hình dung nhớ lại những hình ảnh quen thuộc mà các em được trông thấy, bắt gặp trong cuộc sống bằng lời nói sinh động, hấp dẫn lôi cuốn các em. Phải dựng lên trước học sinh một khung cảnh bằng lời về hình dáng, màu sắc, sự hoạt động trong bức tranh. Có như vậy thì học sinh sẽ chọn được cho mình nội dung hình ảnh phù hợp.

Ví dụ: Bài vẽ “Chủ đề 8 Trường em” Của bạn Minh Quân lớp 1D

Đây là đề tài rất gần gũi thường ngày đối với học sinh, tôi cho các em quan sát trực tiếp hoặc có thể liên tưởng đến những hình ảnh của sân trường và chỉ khai thác ở một góc nhỏ, khía cạnh nhỏ đủ để nói lên cảnh đẹp của sân trường như: cột cờ, cây cối, mái trường, phòng học, và đặc biệt là các hoạt động vui chơi trong sân trường của các bạn học sinh khi ra chơi..

Hướng dẫn học sinh khai thác đề tài giúp các em hiểu sâu hơn về đề tài, tìm ra cách thể hiện (cách vẽ) khác nhau.

3.4. Giải pháp 4: Hướng dẫn học sinh cách vẽ tranh:

- Cách vẽ tranh đều theo quy trình chung, đó là phác thảo mảng chính, mảng phụ trên mặt trang giấy, sau đó dựa vào các mảng để vẽ hình, cuối cùng là vẽ màu, đó là cách nhìn, cách làm việc khoa học. Trên thực tế các em học sinh lớp 1 đã bỏ qua khâu phác mảng chính phụ mà vẽ hình ngay. Bởi vậy, giáo viên chuẩn bị và giới thiệu tranh quy trình trước khi học sinh thực hành vẽ không phải là thừa mà đây là cách làm thường xuyên hình thành thói quen cho học sinh, hơn nữa, quy trình vẽ tranh mang tính giáo dục, làm việc khoa học.

- Sau khi khai thác đề tài đã chọn cho học sinh những hình tượng chủ yếu, tôi thường gợi ý và hướng dẫn các em cách vẽ với những bước chủ yếu sau:

- Chọn nội dung chủ đề định vẽ và vẽ phác hình mảng (phần này học sinh đã chọn nội dung đề tài cho mình trong phần khám phá mà giáo viên đã gợi ý ở hoạt động trên)

Vẽ hình chính to trước vào khoảng giữa của trang giấy, có kích thước vừa phải, cân đối với khung tranh (tờ giấy vẽ), sau đó vẽ mảng phụ, nhân vật phụ (nếu phù hợp trong đề tài của nội dung bài học).

- Hướng dẫn các em chú ý đến các hình dáng, thể động tĩnh của hình ảnh người, hình ảnh các con vật như (đi, đứng, chạy, nhảy...) hình nhà, cây (đứng, ngã, nghiêng...) Gợi ý cho học sinh vẽ màu theo ý thích, không nhất thiết phải vẽ màu thực, miễn sao cho phù hợp với nội dung đề tài. Tranh vẽ có màu tươi sáng hay rực rỡ theo nội dung tranh.

- Sắp xếp các hình mảng, màu sắc, khối thuận mắt, hợp lý làm thành bức tranh đẹp, mô tả sự nhìn nhận của người vẽ với thế giới xung quanh.

- Cho học sinh xem bức tranh có nét vẽ rõ ràng, mạch lạc đối lập với những bức tranh có nét vẽ loảng ngoảng, khó nhìn là hình gì để các em so sánh. Đồng thời hướng dẫn những trẻ vẽ nét tạo hình tốt hơn dạy cho bạn. Do đó các em vẽ được nên tự tin hơn trong các bài vẽ tiếp theo.

- Qua cách học vẽ tranh, giúp trẻ khám phá thêm về thế giới xung quanh, thêm yêu cuộc sống, yêu gia đình, bạn bè, thầy cô ...

- Giúp học sinh phần nào biểu đạt được tình cảm, cảm xúc của mình với cuộc sống qua các bài vẽ của chính bản thân.

- Tạo nét vẽ trên giấy vẽ để thể hiện một đề tài nào đó: Những hoạt động, hình dáng của các nhân vật, sự vật xung quanh.

- Khi cách nhận thức về vẽ hình của học sinh lớp một đã tương đối đồng đều thì phải giúp các em sắp xếp bố cục hợp lý để nêu bật được chủ đề bức tranh .

- Giáo viên phải biết cách giúp các em phát huy tính sáng tạo, chủ động - luôn khen ngợi những trẻ có nét vẽ ngộ nghĩnh đồng thời tỏ ra chưa vừa lòng khi có học sinh chê bạn vẽ xấu, không giống thật .

Ví dụ: Chủ đề 5 Gia đình thân yêu: Một học sinh vẽ chân dung người thân, bạn ngồi bên cạnh thấy không giống nên chê bai làm em đó sợ hổng bài vội xóa hình đi - Lúc này giáo viên phải tìm ra một đặc điểm nào đó đặc trưng nhất của nhân vật trong tranh và kịp thời khen ngợi - như vậy đã giúp học sinh đó cảm

thấy tự tin hơn, và học sinh chê bạn sẽ suy nghĩ xem việc mình làm là tốt hay không tốt.

- + GV yêu cầu HS nhớ lại về người thân, trao đổi theo một số gợi ý:
 - Hình dáng khuôn mặt dài hay tròn?
 - Đặc điểm trên khuôn mặt như: mắt, mũi, miệng, tai....có gì nổi bật?
 - Mái tóc dài hay ngắn?
 - Em sẽ vẽ ai trong gia đình của mình?
- + Người thân của em có đặc điểm gì nổi bật?

Bài vẽ của bạn Gia Bảo lớp 1 A

- Khi vẽ hình mới đầu đa số các bài vẽ có hình vẽ nhỏ. Do chất liệu bút chì dễ tẩy xóa nên nhiều học sinh quá lạm dụng tẩy - làm cho bài vẽ bị bần, hình vẽ thiếu tự nhiên.

- Tôi đã yêu cầu, nhắc nhở các em hạn chế dùng tẩy, vẽ hình to phù hợp với khổ giấy và cho cả lớp xem bài vẽ của học sinh có nét vẽ mạnh dạn, hình vẽ to phù hợp giấy vẽ và khen ngợi trước lớp học sinh đó. Động viên các em học sinh nên dùng bút có nét to, đậm để vẽ.

- Sau khi học sinh lớp một đã quen với cách vẽ hình to, rõ ràng thì việc dạy trẻ cách tạo cho bài vẽ có bố cục chặt chẽ trở nên thuận lợi hơn.

- Tôi vẽ thị phạm (xong rồi xóa đi ngay) trên bảng to, coi bảng là một tờ giấy vẽ - vẽ hình rõ, hợp lí trên bảng để học sinh quan sát.

Giáo viên vẽ thị phạm các bước vẽ

- Chất lượng các bài vẽ tranh đề tài được nâng cao. những bức tranh có tạo hình tự tin, ngộ nghĩnh xuất hiện ngày càng nhiều.

- Và điều quan trọng là đã gây được không khí hào hứng, say mê vẽ ở trẻ. Khi tôi vào dạy Mĩ thuật các em nộp tranh vẽ ở nhà rất tự giác và số lượng cũng như chất lượng đều tốt .

- Khi học sinh lớp một đã vẽ được hình tốt và biết sắp xếp hình trong bài vẽ theo đề tài thì việc tô màu trở nên dễ dàng: Hình có mảng to, dễ nhìn. Bức tranh có màu sắc đẹp dần dần hiện ra trước mắt trẻ, lôi cuốn trẻ, trẻ tự hào đã tạo ra được bức tranh của riêng mình - trẻ đã khám phá thế giới của Mĩ thuật, đây chính là sân chơi bổ ích của trẻ.

- Cách vẽ hình to rõ góp phần không nhỏ trong việc thể hiện chủ đề bài vẽ.

- Môn Mĩ thuật - môn học giúp trẻ thư giãn sau các giờ học khác. Trẻ được chơi, được tìm tòi suy nghĩ và bộc lộ bản thân qua từng nét vẽ, mảng màu, đề tài khác nhau.

Với đề tài này, tôi đã giúp trẻ yêu thích môn Mĩ thuật, hạn chế cảm giác lo sợ vì không biết vẽ. Trẻ biết bảo vệ ý thức chủ quan của bản thân khi vẽ tranh, không bị ảnh hưởng bởi lời chê bai của các bạn khác. Phương pháp vẽ hình trên giúp bồi dưỡng rèn luyện óc quan sát, cách so sánh sự vật hiện tượng ở học sinh, giúp các em tìm tòi thể hiện để vươn tới cái đẹp. Đó là một cách giáo dục thẩm mĩ cho học sinh.

4. KẾT QUẢ ĐẠT ĐƯỢC

4.1. Kết quả trước khi áp dụng các giải pháp:

Khối lớp	Sĩ số	Hoàn thành tốt	Hoàn thành	Chưa hoàn thành	hoàn thành trở lên
1A	38	24	14	0	100%
1B	39	22	17	0	100%
1C	38	15	22	0	100%
1D	35	17	18	0	100%
1E	39	22	17	0	100%
1G	38	19	19	0	100%
1H	42	27	15	0	100%

4.2. Kết quả sau khi áp dụng các giải pháp

- Qua thời gian giảng dạy và áp dụng phương pháp bản thân tôi nhận thấy kết quả đạt được một cách rất tích cực, tỷ lệ học sinh hoàn thành bài vẽ cao hơn, kết quả hoàn thành tốt của môn mỹ thuật khối lớp 1 tăng lên. Dưới đây là một số thống kê so sánh qua việc chưa áp dụng và đã áp dụng.

Khối lớp	Sĩ số	Hoàn thành tốt	Hoàn thành	Chưa hoàn thành	hoàn thành trở lên
1A	38	28	10	0	100%
1B	39	28	11	0	100%
1C	38	23	14	0	100%
1D	35	21	14	0	100%
1E	39	23	16	0	100%
1G	38	24	14	0	100%
1H	42	31	11	0	100%

- Học sinh lớp một say sưa, hứng thú vẽ cho nên tiết học vẽ trở nên thoải mái, nhẹ nhàng . Các em tự tin hơn khi vẽ hình trong bài vẽ, tạo được những bức tranh ngộ nghĩnh mang hiệu quả bất ngờ, đẹp mắt.

- Từ những kết quả đạt được và áp dụng thành công với học sinh khối lớp 1, đây cũng là nguồn động viên khích lệ bản thân hoàn thành tốt nhiệm vụ, cũng như áp dụng nhiều phương pháp một cách nhuần nhuyễn để phục vụ cho việc dạy - học môn Mỹ thuật ngày một tốt hơn.

- Qua thời gian thực hiện và áp dụng biện pháp với học sinh khối lớp 1 đã đem lại hiệu quả cao cho hoạt động dạy học Mỹ thuật nói chung và phân môn vẽ tranh nói riêng không chỉ đối với khối lớp 1 trường TH Vật Lại mà còn có thể áp dụng

5. TÍNH MỚI CỦA BIỆN PHÁP

- Nhằm giúp cho các em học sinh khối lớp 1 trường TH Vật Lại vẽ hình tự tin hơn, đạt hiệu quả - phù hợp mục tiêu của chương trình giáo dục phổ thông mới

- Giúp trẻ có sân chơi lí thú, bổ ích, phần nào có cái nhìn tổng thể đối với sự vật, hình ảnh quen thuộc xung quanh. Đây cũng là một yếu tố giúp trẻ học các môn khác tốt hơn. Học sinh lớp một là lứa tuổi ngây thơ trong sáng, các em bắt đầu làm quen với cái mới, hình thành những kiến thức cơ bản, cần thiết về đường nét, hình khối, đậm nhạt, màu sắc, bố cục. Các em bắt đầu tập quan sát, qua đó phát triển tư duy, trí tưởng tượng, sáng tạo, bước đầu cảm nhận được vẻ đẹp của thiên nhiên, cuộc sống, con người, biết vận dụng những kĩ năng đó vào trong cuộc sống. Sự phát triển thể chất tâm lý, trí tuệ của các em thường không đồng đều, không phải em nào cũng có năng khiếu mỹ thuật, đa phần các em còn bỡ ngỡ vụng về trong khi vẽ, do đó trong bài vẽ thể hiện sự hồn nhiên ngây thơ, ngộ nghĩnh.

- Nhằm phát huy cách vẽ hồn nhiên, ngây thơ của các em lớp 1. Bộc lộ sự phát triển trí tuệ, cảm quan đối với thế giới xung quanh một cách tự nhiên, “rất trẻ thơ” qua các bài vẽ tranh. Giúp trẻ lớp 1 ngày càng yêu thích môn mỹ thuật - làm nền tảng cho việc giáo dục thẩm mỹ cho học sinh khi học ở các lớp trên trong bậc tiểu học.

PHẦN III : KẾT LUẬN, KIẾN NGHỊ

1. KẾT LUẬN

Xuất phát từ mục tiêu giáo dục toàn diện, từ nhiệm vụ phải giáo dục thẩm mỹ cho thế hệ trẻ để xây dựng nền văn hoá Việt Nam hiện đại nhưng vẫn mang đậm bản sắc dân tộc, việc giảng dạy Mỹ thuật nhằm mục tiêu giáo dục con người có một tầm quan trọng trong các trường phổ thông nói chung và cấp tiểu học nói riêng.

- Vẽ tranh là một phân môn đòi hỏi học sinh tập trung nghiên cứu quan sát tư duy do đó để dạy tốt môn mỹ thuật ở tiểu học, giáo viên cần hướng dẫn, truyền tải cho học sinh những khái niệm mỹ thuật hết sức cụ thể, đơn giản và dễ hiểu. Kết hợp lời giảng với ví dụ, chứng minh thực tế để học sinh thấy ngay và nhận biết rõ ràng về đường nét, hình khối, màu sắc. Để điều đó trở thành hiện thực mỗi một chúng ta, nhất là giáo viên dạy Mỹ thuật cần:

- Phải có lòng yêu nghề, mến trẻ, tinh thần học hỏi cao để luôn luôn trau dồi chuyên môn nghiệp vụ.

- Kiên trì , chịu khó nghiên cứu bài dạy một cách chu đáo.

- Phải nắm vững nội dung yêu cầu, nhiệm vụ của từng chủ đề dạy cụ thể, nắm được đặc điểm tâm sinh lí của học sinh cũng như khả năng tư duy, sáng tạo của từng học sinh.

Tăng cường làm, sưu tầm đồ dùng dạy học, giáo cụ trực quan....

Trên đây là một số biện pháp nhỏ của bản thân tôi đã áp dụng thành công trong năm học 2023-2024. Trong quá trình thực hiện chắc chắn còn nhiều thiếu sót, rất mong được sự góp ý của cấp trên và đồng nghiệp để ngày càng đạt kết quả cao hơn trong dạy học môn Mỹ thuật.

2 KIẾN NGHỊ

* Tôi xin có một số kiến nghị đề xuất như sau:

- Nên tổ chức các hội thi vẽ tranh cho HS. Các em được cùng sinh hoạt, vui chơi, tìm hiểu thực tế và cùng sáng tạo.

- Tổ chức triển lãm tranh cho HS lồng ghép trong một số phong trào của trường, treo một số bức tranh đẹp, ý nghĩa tại văn phòng, lớp học, phòng truyền thống...

- Trong chuyên môn cần tổ chức những buổi sinh hoạt theo tổ, nhóm, cụm chuyên môn để trao đổi kinh nghiệm, thống nhất những nội dung, chương trình mới để việc dạy và học tốt hơn nữa.

Trên đây là một số biện pháp mà tôi rút ra trong quá trình rèn kĩ năng vẽ tranh cho học sinh lớp 1.

Tôi xin cam kết không sao chép hoặc vi phạm bản quyền, các giải pháp đã triển khai thực hiện và minh chứng về sự tiến bộ của học sinh là trung thực.

Tôi xin trân trọng cảm ơn!

XÁC NHẬN CỦA NHÀ TRƯỜNG *Vật Lại, ngày 10 tháng 5 năm 2024*

Người viết

Nguyễn Đại Thành

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Sách giáo khoa Mỹ thuật lớp 1
Nhà xuất bản đại học sư phạm
- [2]. Em học vẽ (tác giả Bích Ty)
Nhà xuất bản trẻ năm 1996.
- [3]. Tự học vẽ (tác giả Phạm Viết Song)
Nhà xuất bản giáo dục năm 1998.
- [4]. Mỹ thuật và phương pháp dạy học mỹ thuật
Nhà xuất bản bộ giáo dục và đào tạo
- [5]. Trích câu nói của chủ tịch Hồ Chí Minh
Nguồn internet.
- [6]. Trích câu nói của danh họa Picasso
Nguồn internet.